

Sammendrag av Velferdsalliansens innlegg

Å leve i fattigdom påvirker ikke bare individet, men det påvirker også familien deres. I Norge i dag lever ca. 111 000 barn i familier med vedvarende lavinntekt. Disse barna har ikke tilgang på de samme materielle og sosiale godene som andre barn på deres alder. Ofte har ikke familien råd til fritidsordninger, ferier eller andre goder som bygger sosial kompetanse og tilhørighet. Å vokse opp i fattigdom påvirker barns utvikling på flere områder, både kognitivt, språkmessig, adferd, psykisk og fysisk helse. Disse barna har også økt risiko for å gjøre det dårligere på skolen og ha lavere trivsel enn barn som kommer fra familier med høyinntekt, og de har ofte færre nære venner. Mange opplever at disse utfordringene kan følge en gjennom livet og påvirke livskvaliteten og inntektsnivået i voksen alder, blant annet gjennom lav utdanning, dårligere tilknytning til arbeidsmarkedet og helse. På denne måten går fattigdom i arv.

Ulike typer politikk:

- *prioritering av kontantytelser versus tjenester,*
 - *prioritering blant ulike universelle velferdstjenester, og hvilke behovsprøvde eller målrettede ordninger som det eventuelt bør satses på i tillegg*

Velferdsalliansen EAPN Norway ønsker gratis barnehage, SFO, skolemat, og fritidskort til alle. Dersom familier fikk hjelp til å dekke kostnader for skole, barnehage, SFO, og skolemat, vil det ha langt mer å si økonomisk for fattige familier enn symbolske økninger av barnetrygden. Å få dekket organiserte aktiviteter og fritidstilbud gjennom fritidskortet, mener vi er et viktig supplerende tiltak for sosial inkludering av barn fra familier i en vanskelig økonomisk situasjon.

Skal vi redusere barne- og familiefattigdommen, vil en utvidelse av bidragsforskuddet også være et viktig tiltak. Vi mener at bidragsforskuddet må økes og at inntektsgrensen må settes høyere for eninntektsfamilier, slik at flere får rett til forskuddet.

Det kan gjøres endringer i nåværende løsninger for å finansiere de foregående tiltakene mot barne- og familiefattigdom. Barnetrygden er i dag universell, men for å få gjennomslag for de skisserte tiltakene som helhet, kan det være aktuelt å gjøre barnetrygden forbeholdt lavinntektsfamilier. Gitt at det innføres gratis barnehage og SFO, kan inntektsgradert barnetrygd redusere reproduksjon av klasseforskjeller. Vi ser nemlig at høyinntektsfamilier gjerne sparer barnetrygden, som barnet senere kan bruke til for eksempel boligkjøp. Videre vil allmenngjøringen av foreldrepenger erstatte dagens ordning med engangsstønad, og gratis barnehageordning vil erstatte dagens kontantstøtteordning.

Fordeling av ansvar og tiltak på ulike forvaltningsnivå:

- *Bør det gjøres endringer i hvordan oppgaver og ansvar for barn i fattige familier er fordelt mellom ulike forvaltningsnivåer?*

For en mer helhetlig oppfølging av fattige barn og familier, mener vi også at alle Nav-kontor må få en egen seksjon eller koordinator for familiesaker. Det bør være én koordinator i hver enkelt sak, og koordinatoren bør fungere som et bindeledd mellom instansene i tjenesteapparatet, som kobler dem på ved behov.

Det må lages en opptrappingsplan mot fattigdom i familier med barn med fokus på økonomiske rettigheter, aktivitetsrett for barn, og utdanningstiltak for voksne. For å få til en helhetlig tankegang rundt tiltak mot fattigdom i familier med barn, må alle overføringer til barnefamilier samles i ett departement og én stortingskomité. Med overføringer og ordninger spredt på ulike departementer, kreves det et omfattende samarbeid som i dag ikke er sterkt nok.

Grupper av barn og familier:

- *Bør ressursinnsatsen i større grad enn i dag målrettes mot spesifikke grupper barn og unge eller områder, for eksempel mot barn av enslige forsørgere eller fra familier med innvandrerbakgrunn, eller mot områder med stor andel barn i lavinntektsfamilier?*

Fattige barnefamilier kjennetegnes ofte av en høy andel med svak tilknytning til arbeidsmarkedet. Dette understrekes av at hele 6 av 10 barn under fattigdomsgrensen bor i en husholdning uten arbeidstilknytning, ifølge SSBs levekårsundersøkelse. Å ha foreldre i arbeid gir altså en effektiv beskyttelse mot lavinntekt.

Barn med innvandrerbakgrunn utgjør en økende andel av barn med vedvarende lavinntekt, og siden 2013 har disse barna utgjort over halvparten av gruppen med barn med vedvarende lavinntekt. Dette skyldes i stor grad at de kommer fra husholdninger med svak tilknytning til arbeidsmarkedet. Det er særlig barn som har innvandret til Norge, og ikke norskfødte barn med innvandrerforeldre, som er mest utsatt for lavinntekt.

Vedvarende lavinntekt er også betydelig vanligere hos aleneforsørgere enn par. Blant aleneforsørgere har andelen med vedvarende lavinntekt økt markant de siste årene, og den nådde en topp på 29 prosent i 2019. Til sammenligning var andelen for par med barn, der yngste barn var mellom 0 og 17 år, 8 prosent. Aleneforsørgere med tre eller flere barn er særlig utsatt for vedvarende lavinntekt, med en andel på hele 48 prosent i 2019.

Derfor mener Velferdsalliansen at det bør komme flere målrettet tiltak mot disse to gruppene, og evt andre grupper hvor fattigdom lenge har vært vedvarende.